

plant mooi doet uitkomen, u kan ze in den vorm van bouquetjes op carton bijeenvoegen, of er een versiering van maken op het cartonnen encadrement van een portret."

„Dank u wel, en als 't mij bevalt, wie weet, of

ik niet nog aan die gekke namen wat ga doen, want als je zoo'n mooie bloem vindt, dan wil je toch ook wel eens weten, hoe die heet."

J. JASPERS JR.

(Wordt vervolgd). *bl. 70.*

CYCLAMENS.

De soort, die 't meest als sierplant wordt aangekweekt, is *Cyclamen persicum*, een plant, die in 't wild voorkomt in Griekenland, Klein-Azië, Syrië en Palestina en waarschijnlijk ook in Egypte en Tripoli. Oostelijk gaat de bloem niet verder dan de Kaukasus, zoodat de soortnaam „*persicum*“ wel heel ongelukkig gekozen mag heeten. Maar dat is met botanische soortnamen wel meer het geval.

Sommige menschen noemen hun *Cyclamen*: Alpenviooltje, en die er nog meer van af weten, spreken van „varkensbrood“, doch deze namen zijn beter van toepassing op een heel andere *Cyclamen*-soort, die niet zoo veel wordt aangekweekt; ik bedoel *C. europaeum*, die in 't wild groeit in Zuid-Frankrijk, Zwitserland, Tirol, Noord-Italië en het Balkan-Schiereiland.

De knollen van deze soort zijn vergiftig; alleen varkens kunnen er ongestraft van genieten, vandaar die naam.

Wij willen ons vooreerst nu alleen met *C. persicum* bezig houden. 't Is licht te begrijpen, dat dit plantje, evenals de *Azalea indica* eigenlijk als kasplant behandeld moet worden, het vereischt echter een minder hooge temperatuur: liefst niet hooger dan 60° F., maar vooral niet lager dan 45° of op zijn ergst 40°. Vorst of koude tocht moet dus zorgvuldig vermeden worden. De goede tijd om *Cyclamens* te koopen, is einde September of begin October. Kies dan een gezonde plant, met krachtige bladeren en veel knoppen, waaronder er geene zijn die sporen van verrotting vertoonen. Vroeger zijn ook al bloeiende *Cyclamens* te krijgen, maar die zijn meestal „getrokken“ en daardoor wat verweeklijkt en kleinzeurig. Zet nu uw plant dicht bij 't raam, op een lichte plaats, waar ook zon komt en waar niet al te veel andere planten staan, want de voorouders van uw plant waren in hun woestijnen en rotsplateau's gewoon over veel lucht en ruimte te kunnen beschikken. Indien een *Cyclamen* 't niet luchtig en ruim genoeg heeft, rotten de bloemknoppen weg, zonder tot ontwikkeling te komen. Als er zich naar uw oordeel te veel knoppen op de bol ontwikkelen, zoodat ze 't te benauwd krijgen, knijp er dan gerust

eenige uit, of snijd ze weg met een zeer scherp mesje. Giet ook *nooit* water op de knollen.

Ze hebben anders in de bloeitijd heel wat vocht nodig, en ook voedsel. Dat laatste kunt ge toedienen in de vorm van bloemenmest, vloeibare, zeer verdunde koemest of roetwater. Deze laatste zeer goedkoope en zindelijke voedingsstof wordt eigenlijk veel te weinig gebruikt. En 't is toch gemakkelijk genoeg om ergens in een hoekje op zolder of onder een rechtbank een emmer met water er op na te houden, waarin een zakje met roet hangt. Het aftreksel is helder en bijna reukeloos en, eens of tweemaal per week toegediend, werkt het wonderen uit.

Een gezonde plant kan bij een goede verzorging zes maanden lang in bloei blijven en honderden bloemen voortbrengen, soms honderden tegelijk. En wat voor bloemen! Hoe sierlijk rijzen de gebogen stengels omhoog, hoe interessant is het, de ineengedraaide knop zich te zien ontplooiën, zoodat de vijf kroonslippen stervormig uitstaan en ze dan te zien opkrullen, tot ze omhoog staan als zoovele kronkelende vlammetjes, diep gloeiend rood met donkerder voet, wit met roode basis of geheel zuiver rein albasten wit. Daarbij flink en stevig. Ook de bladen zijn prachtig en menige bladbegonia moet het in kleurenpracht en sierlijkheid van teekening afleggen tegen zoo'n *Cyclamen*blad, met donkerroode onderzijde, diepgroene bovenkant, dooraderd en gevlekt met zilver en paars. Soms is het blad geheel van zilver... maar soms ook is 't heele blad groen, onder en boven.

Enkele bloemen ontwikkelen zich tot vruchten, hetzij tengevolge van kruisbestuiving, hetzij door zelfbestuiving, wat in de kamer wel meestal 't geval zal zijn. De bloem is op beide manieren van bestuiving ingericht. Als de helmknoppen pas opengaan, is het stuifmeel dik en kleverig, zoodat het zich gemakkelijk aan honigsnoepende bijen of vliegen vasthecht, terwijl het later poederdroog wordt en vanzelf in het kleverige holle stempelpuntje terecht komt. Zoo ge wilt, kunt ge met een zacht penseel zelf stuifmeel van de eene bloem op de stempel van een andere brengen. Uit de

zaden, die zich dan ontwikkelen, kunt ge nieuwe plantjes kweeken.

De rijpende Cyclamenvrucht vertoont een allermerkwaardigst verschijnsel. Naarmate de zaaddoos zich ontwikkelt buigt de steel, die hem draagt, door, niet door zwakte evenwel, want betast ge de stengel, dan blijkt hij strak en stevig te zijn. Toch blijft hij doorbuigen, totdat de zaaddoos eindelijk de aarde bereikt, ja nog verder gaat de kromming, zoodat de vrucht als 't ware in de grond geduwd wordt. Zoo zaait de plant zich zelf, ongeveer op dezelfde manier als een van onze aardigste wilde plantjes, die ook veel als sierplant gekweekt wordt: het muurleeuwenbekje (*Linaria cymbalaria*).

Bij andere Cyclamensoorten is de kromming van de vruchtsteel veel sterker, zoodat hij spiraalvormig of beter nog kurketrekkervormig opgerold wordt. Hier wordt de vrucht dan niet in de grond geduwd, maar raakt met kurketrekker en al van de plant los en zwerft zoo rond, voortgerold door de wind, of meegesleurd door de pooten van 't een of ander dier.

Het rijpen van de vruchten gebeurt bij Cyclamen persicum in Mei of Juni en dan gaat de plant meteen ter ruste. Ook bederven dan de meeste menschen hun plant door te meenen dat een Cyclamenknol net zoo behandeld moet worden als een crocusknolletje. Ze zetten hem daarom droog weg (op een vorstvrije plaats misschien) en zien er verder de heele zomer niet naar om. Als dan in Augustus de knol met inspanning van alle krachten er nog in slaagt een paar blaadjes en een enkele bloem te ontwikkelen, dan verbazen ze zich er over dat de plant, ondanks hun goede (!) behandeling zoo achteruit gegaan is. Ze moesten zich er liever over verwonderen, dat hij nog leeft.

De waarheid is dat de Cyclamen *nooit* rust. Wanneer alle bladeren afgestorven zijn, blijven de wortels nog actief; ook in de knol valt dan nog heel wat voor. De plant *mag* niet geheel droog staan en is dan ook in de natuur voor uitdroging behoorlijk behoed. De wortels worden beschermd door de breede platte knol en die is op zijn beurt weer omgeven door een dicht kurkweefsel, dat zeer moeilijk vocht doorlaat. Ook gaan de wortels soms zeer diep de aarde in om vochtigheid te zoeken, soms wel een halve meter.

Natuurlijk is het waterverbruik in die dagen van betrekkelijke rust wel zeer beperkt, want naarmate de bladeren afsterven, wordt de verdamping geringer. Houd hiermede rekening bij het begieten. Zoodra de bladeren beginnen te verwelken, moet de plant minder water krijgen, steeds minder, maar toch nooit zoo weinig, dat de wortels het te droog krijgen.

Mest behoeft in deze tijd in 't geheel niet toegediend te worden, ook behoeft de plant nu niet

voor 't raam te staan; een droog, luchtig plekje is ook nog wel elders te vinden.

Wanneer nu de nieuwe bladeren te voorschijn beginnen te komen, moet de plant verpot worden. Neem een pot, die een weinig grooter is dan de vorige, zorg op de bekende manier voor draineering, licht de knol uit de oude pot, ontdoe heel voorzichtig de wortels zooveel mogelijk van de oude aarde en plant dan in een mengsel van goede bloem-aarde, oude bladaarde, wat oude koemest en een voldoende hoeveelheid grof zand. Wij planten de knol altijd zoo, dat hij half boven de aarde uitsteekt, ook alweer voor de luchtigheid. Op hun natuurlijke standplaatsen bevinden de knollen zich meestal onder de aardoppervlakte; de bladeren en bloemen ontwikkelen zich dan aan een soort van stengel, die echter nauwelijks boven de grond uitsteekt.

In de eerste dagen na het verpotten mogen de planten niet in de zon staan.

Jarenlang kunnen zodoende de knollen blijven leven; ze worden hoe langer hoe grooter, maar ondanks de beste behandeling komt toch eindelijk de tijd, dat zij verouderen, of ook wel, ze worden zoo onbehoorlijk groot, dat ze niet meer te hanteeren zijn. In 't laatste geval kunnen ze gedeeld worden, maar 't is eigenlijk geriefelijker en voordeliger nieuwe bollen te koopen of ze zelf uit zaad te kweeken. Bij alle goede bloemisten zijn zaden in groote verscheidenheid verkrijgbaar.

Zaai onder glas in Juni in tamelijk stevige, zandige aarde, en dek de zaden met fijne bladaarde of met fijngehakt veenmos.

Gelijktijdig met het eerste kiemblad ontwikkelt zich het knolletje. Dun bijtijds en zet de jonge plantjes in 't zelfde najaar in afzonderlijke potjes, kleine natuurlijk. Neem dezelfde voorzorgsmaatregelen in acht, die hierboven voor de bloeiende planten vermeld zijn en zorg geregeld voor goede voeding. 't Zal om de drie maanden noodig zijn te verpotten; in Mei gaat 't jonge plantje meestal niet rusten en in 't najaar geeft het zijn eerste bloemen.

Er zijn ook Cyclamensoorten, die in de volle grond gekweekt kunnen worden. Het best leenen zich daartoe *C. coum*, *C. europaeum* en een variëteit van *C. neapolitanum*, die in de handel als *C. hederifolium* bekend is. Plant de knollen 3 à 4 cm. diep tegelijk met uw crocussen, tulpen en hyacinthen. *C. europaeum* bloeit van Juni tot October met zeer welriekende bloemen en is nooit geheel bladerloos. Zijn bladeren zijn minstens even fraai als die van *C. persicum*. *C. coum* mist de zilvervlekken op de bladeren, bloeit in 't najaar en is bladerloos van Mei tot Juli. *C. hederifolium* bloeit in Juli en Augustus vóór dat de bladeren zich ontwikkelen en blijft bloeien tot in November, de bladeren zelf zijn uiteenlopend

van vorm en teekening; soms zeer mooi, maar hebben evenals de bloemen de slechte eigenschap, dat hun stelen niet flink rechtop staan, maar een heel eind plat op de grond liggen: ze zijn, om zoo te zeggen, liggend-opstijgend.

Van ongedierte hebben Cyclamens weinig last, ten minste als ze luchtig staan. Wat er op komt van thrips of bladluizen kan gemakkelijk met de natte spons of met een penseeltje bestreden worden.

H. ORTUS.

Een best Boek over de Inlandsche Kevers.

Coleoptera Neerlandica. De Schildvleugeligen Insecten van Nederland en het aangrenzend gebied, door JHR. ED. EVERTS, Phil. Dr., Leeraar in de Nat. Historie aan de Hoogere Burgerschool te 's-Gravenhage, Lid van de Nederlandsche en andere Entomologische vereenigingen. Deel I, met 62 houtsnedenfiguren in den tekst. Eerste gedeelte f 6.50. 's-Gravenhage, Martinus Nijhoff, 1898. (roy. 8vo.)

„Everts is uit!”

Dat is het groote entomologische nieuws der laatste weken. Wie, die in ons land kevers verzamelt, kent Jhr. Dr. Everts niet! Hoogst welwillend verplicht hij sinds jaren door zijn determinaties het heele torrenzoekend Nederland, de oudere verzamelaars uitgezonderd, die hem slechts in bijzondere gevallen — en dan steeds de critiekste — raadplegen. Talloze exemplaren heeft hij met scherp blik op naam gebracht, niet slechts groote, maar ook dreumesjes van $\frac{1}{2}$ m.M. en korter. Een uitgebreide collectie van Europeesche kevers, bestaande uit meer dan 100.000 exemplaren, is allengs door hem samengebracht, een verzameling, die wat onze fauna betreft, een standaardcollectie moet heeten.

Reeds voor jaren trachtte men hem, op vergaderingen der Entomologische Vereeniging en bij andere gelegenheden, over te halen, door de uitgave van een boek over de Nederlandsche kevers de kroon op zijn studie te zetten. Het werd in overweging genomen, — de taak werd aanvaard, — ieder jaar konden belangstellenden vernemen, dat de stapel cahiers, het manuscript, weer wat hooger was gerezen....

Nu is het boek er, nog wel niet in zijn geheel, maar de copie van het systematisch gedeelte en de figuren zijn gereed. Voor de vellen, die daarvan nog niet verschenen zijn, is het nog slechts de kwestie van afdrucken.

Ieder, die met ernst onze keverfauna bestudeert, schaft zich natuurlijk dit werk aan, dat hem licht moet verschaffen bij de onderscheiding der ruim 3000 soorten met haar vele aberraties, vormen en rassen.

Bij een uitgave als deze verheug ik mij 't meest voor onze vaderlandsche wetenschap. Onze literatuur behoort een reeks van systematische werken te bevatten, waarin onze geheele fauna en flora, soort voor soort, is beschreven. Aan die bibliotheek ontbreekt nog heel wat. Van de insecten zijn nog slechts enkele orden grondig behandeld, van de overige gelede dieren en de lagere dieren hebben we niet dan verouderde en gebrekkige overzichten. Voor de vaatplanten zijn we zoowat klaar, óók voor een gedeelte der zwammen; de overige planten hebben echter nog geen florist tot grondige bewerking aangelokt.

Intusschen nadert met ieder nieuw boek, dat er op dit gebied verschijnt, deze verzameling van standaardwerken weer iets dichterbij tot het ideaal, de volledigheid.

Ten minste, als het een degelijk boek is. Hierover echter voegt mij een heel bescheiden oordeel. De eenige, die Liszt kon spelen, was indertijd Liszt zelf, en de eenige, die onzen coleopteroloog Everts mag beoordeelen is... nu, die eenige ben ik ten minste niet. Maar ik mag toch wel eenige karaktertrekken van het werk in het licht stellen.

Door de bijzondere goedwilligheid van schrijver en uitgever zijn wij in staat, een drietal der figuren en enkele stukken van den tekst in dit artikel over te nemen. Men ziet, dat de figuren als duidelijke schetsteekeningen te beschouwen zijn, en hoofdzakelijk moeten dienen om de deelen, die voor de determinatie in aanmerking komen, te doen kennen.

Als proeven van den tekst nemen wij met ongeveer

dezelfde letter doch in het formaat van ons tijdschrift, het volgende over.

Voorreest de bewerking van het geslacht *Elaphrus* (oeverkever — zie de figuur op bl. 230 van onzen eersten jaargang).

9. *Elaphrus* Fab.

*Kop met groote zeer sterk uitpuilende oogen, welke aan den voorrand, achter den sprietwortel eene zwakke uitranding vertoonen. De eerste 4 sprietleedjes kaal. Bovenlip van voren afgeknol. Rechter voorkaak aan de binnenzijde nabij de basis met een stompen tand, welke met eene insnijding der linker voorkaak overeenkomt. Eindlid der kaaktasters dubbel zoo lang als het voorlaatste lid, naar het afgeknolte uiteinde iets versmald. Kinuitranding met een grooten, dubbelen tand. Tong breed, van voren in het midden in eene stompe punt uitgetrokken en met twee borstelharen bezet. Paraglossen met de vrij liggende, zeer smalle, naar binnen gebogen uiteinden, de tong ver overschrijdende. Voorlaatste liptaster-lid op de binnenzijde met twee borstelharen. Halschild hartvormig, gewelfd, met smal gerande zijden. Dekschilden aan de basis niet gerand, zonder stippellijnen, maar met 3 of 4 langsrijen van groote oogstippen. De laatste 3 sternieten achter de basis met eene scherp aangeduide dwarslijn. Het voorlaatste tergiet met een stridulatie-orgaan, als een gekartelden rand, waarover eene langsbreed aan de onderzijde der dekschilden heen en weer strijkt, en waardoor een zacht geluid wordt voortgebracht. Bij het ♂ zijn de eerste 3 of 4 voortarsen-leedjes verbreed en aan de onderzijde zelig. Gevlengeld. — De soorten van dit genus, welke in habitus aan *Cicindela* en *Tachypus* herinneren, zijn bronskleurig, vuilgroen of gedeeltelijk fraai smaragdgroen. Zij leven langs plassen, vijvers, poelen en rivieren, waar zij zeer snel rondloopen. — De larven van *E. cupreus* en *riparius*, benevens de pop van *E. cupreus* zijn door Schiödt beschreven.*

Van de 10 Europeesche soorten komen 4 in Nederland en 1 in het aangrenzend gebied voor.

- 1 Tarsen blauw of violet. Voortarsen van het ♂ met 4 verbrede leedjes. Dekschilden met omwalde oogstippen en daartusschen meer of minder verspreid bestippeld. Halschild met een haarstip in de achterhoeken. 2

Tarsen metallisch-groen. Voortarsen van het ♂ met 3 verbrede leedjes. Dekschilden met vlakke oogstippen, daartusschen meer of minder dicht bestippeld. 3

- 2 Kop met de oogen zoo breed als het halsschild. Schenen staalblauw. Bovenzijde bruinbronskleurig, de uithollingen vooral op kop en halsschild gewoonlijk groen. Lengte 8—9 mm. Verbreid doch zeldzaam . . . 1. *uliginosus* F.

Kop met de oogen breder dan het halsschild. Schenen grootendeels roodgeel. Bovenzijde gewoonlijk lichter bronskleurig. Halsschild met kleinere groefjes op het midden. Dekschilden met grootere oogstippen en meer verspreid bestippelde tusschenruimten. Lengte $7\frac{1}{2}$ —9 mm. Overal zeer gemeen. 2. *cupreus* Dfs.

- 3 Prosternum met fijne, afstaande, witte haren bezet en zeer dicht bestippeld. Dof bronzig-groen, zelden koperkleurig, meestal hier en daar smaragdgroen getint. Lengte $5\frac{1}{2}$ —7 mm. Overal zeer gemeen. 3. *riparius* L.